

Tekst: Karl Lusink

Foto's: Collectie Karl Lusink, KLM Aerocarto en Wim van Hof

Een luchtfoto uit 1928 met links de Stokhorst, rechts kasteel Enghuizen met Tuinhuis en Jagershuis (foto KLM Aerocarto)

70 jaar geleden, 14 juli 1942

Een rampnacht voor Hummelo

Het aantal inwoners van Hummelo en Keppel dat de Tweede Wereldoorlog zelf heeft meegemaakt wordt steeds kleiner. Gebruikmaken van de herinneringen van deze nu vaak hoogbejaarde mensen wordt dan ook steeds moeilijker; als ze al niet overleden zijn. Dit geldt ook voor de twee personen die in 1942 een van de meest dramatische gebeurtenissen in ons woongebied overleefden. Doordat de impact van de ramp zo groot was voor deze kleine gemeenschap werd hier echter nog vele jaren over gesproken. Maar dat is natuurlijk heel wat anders dan gedetailleerde herinneringen. Uit archieven, publicaties en een dagboek kon toch het navolgende verslag worden samengesteld.

Sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog op 3 september 1939 kende de Nederlandse bevolking de gevaren van de luchtoorlog. Naarmate de oorlog langer duurde, namen die gevaren alleen maar toe. De Engelse luchtmacht (Royal Air Force) werd sterker en sterker en stuurde elke nacht weer meer bommenwerpers naar Duitsland om door middel van bombardementen te proberen het moreel van de Duitse bevolking te breken. In de nacht van 13 op 14 juli 1942 stuurde het Britse Bomber Command (bombardementscommando) 194 bommenwerpers (13 Lancasters, 33 Halifaxes, 139 Wellingtons en 9 Stirlings) naar de Duitse industriestad Duisburg, gelegen in het Ruhrgebied. Het plan van Bomber Command was om de oorlogsindustrie in Duisburg hard te treffen met nachtelijke bombardementen en daarmee de productie van o.a. staal stil te leggen. Deze nacht draaide de aanval op Duisburg uit op een mislukking. Door slecht weer, elektrische stormen en ijzige koude op vlieghoogte kwamen veel bommenwerpers in de problemen. Veel bommen vielen buiten het industriecentrum van Duisburg. In Duisburg werden elf huizen vernietigd en 68 zwaar beschadigd; zeventien mensen kwamen hierbij om. Op de heen- en terugweg naar Duisburg kregen de bommenwerpers ook te maken met Duitse nachtjagers en afweergeschut. Zes bommenwerpers werden neergeschoten en in Engeland verongelukten er ook nog eens vier. In totaal kwamen 40 geallieerde vliegers in die nacht om het leven.

Hummelo

Ook in Hummelo gaat de aanval op Duisburg niet onopgemerkt voorbij. Mevrouw Westerbeek van Eerten vertelt hierover het volgende: *'De heele nacht zoemden de vliegtuigen weer. Door het open raam zag ik grote lichtplekken in de richting Duitsland, die op uitgebreide branden wezen. Telkens trilden de ruiten, er werd zwaar gebombardeerd. Plotseling met donderend geraas een vliegtuig heel laag over het dorp en op hetzelfde oogenblik een ontzaglijke slag, zoo erg, dat vrijwel iedereen dacht dat het op hun eigen huis was. Ik ook. Er gebeurde echter niets, maar de vraag van ons allen was: waar?'* Het is dan half twee in de nacht en even later wordt

die vraag beantwoord als dokter Westerbeek van Eerten een telefoontje krijgt met de mededeling dat de bom was ingeslagen 4 meter voor boerderij de 'Stokhorst', even buiten het dorp Hummelo aan de weg naar Zutphen. Een tweede bom slaat 100 meter achter de boerderij 'Priesterinkhof' in.

In het verslag van de kerkenraad van Hummelo lezen we het volgende: *'Bij een luchtgevecht tussen een Engelse bommenwerper en een Duitse jager werden twee zware brisantbommen afgeworpen. Eén viel in de weide achter 'Priesterinkhof', de ander voor het voorhuis van de 'Stokhorst'. 'Priesterinkhof' had alleen zware materiële schade. De 'Stokhorst' werd weggevaagd en het hele gezin, man, vrouw en vier kinderen, kwam om. Als door een wonder Gods werden knecht en dienstbode gespaard.'*

De gevolgen van de bominslag voor de 'Stokhorst' zijn verschrikkelijk. Het gehele woonhuis is ingestort en even later ontstaat er brand. De boerderij brandt tot de grond toe af. De hele familie Teerink, man, vrouw en vier kinderen, komt om het leven. In de omgeving is er veel schade aan gebouwen. Als door een wonder slagen de 24-jarige pluimveeknecht Everhardus Antonius Eliesen (vanaf 1 mei 1942 in dienst) en de 19-jarige dienstmeid Hermina Johanna Lijftogt erin om ongedeerd uit de puinhopen van de boerderij te komen. Hun geluk was dat ze in het achterhuis sliepen!

Boerderij de 'Stokhorst' stond even buiten het dorp Hummelo aan de Zutphenseweg. De uitrit van de 'Stokhorst' lag iets voor de splitsing Zutphenseweg/Spalderkampseweg. Nu 70 jaar later herinneren enkele bomen midden in het land ons nog aan de plaats waar vroeger de 'Stokhorst' stond. Eén bom afgeworpen door een in nood verkerende Britse bommenwerper zorgt ervoor dat boerderij de 'Stokhorst' ophoudt te bestaan. In noodgevallen mochten Britse bommenwerperbemanningen bommen afgooien boven onbewoond gebied en boven water. Aangezien heel Nederland verduisterd was, wist de bemanning van deze bommenwerper niet of het zich boven bewoond of onbewoond

Enkele bomen vormen de stille getuigen waar ooit de 'Stokhorst' heeft gestaan (foto Wim van Hof)

gebied bevond. De ramp in Hummelo is hen dan ook niet aan te rekenen. Het luchtoffensief van de 'vrije wereld' tegen een misdadig regime had die nacht fatale gevolgen voor de familie Teerink!

In één klap werd boerderij de 'Stokhorst' met haar sympathieke bewoners weggevaagd. Het gezin Teerink bestond uit: vader C.G.J. Teerink (42 jaar) en moeder B.H. Teerink-Schieven (35 jaar). Zij trouwden op 14 juni 1927 en er werden vier kinderen geboren: Johanna (14 jaar), Dina (12 jaar), Marina (10 jaar) en Carel Gerrit Jan (7 jaar).

Op woensdag 15 juli om kwart voor acht 's avonds wordt er een speciale kerkdienst gehouden voor de slachtoffers van deze ontzettende ramp. De dienst wordt geleid door dominee Goedhart en dominee Barkey Wolf. Hoe groot de impact is geweest voor de kleine dorpsgemeenschap van Hummelo blijkt wel uit het feit dat de kerk afgeladen vol is. De kerkenraad schrijft dan ook in haar verslag: 'Nimmer is onze kerk zo vol geweest als op woensdagavond 15 juli.'

Op vrijdag 17 juli om 1 uur 's middags wordt de familie Teerink onder overweldigende belangstelling begraven op het kerkhof in Hummelo. Hier rusten ze nu nog.

De luchtoorlog

Weer had de luchtoorlog zijn tol geëist. Nadat in de nacht van 1 op 2 oktober 1940 een Engelse bommenwerper was neergestort bij boerderij de 'Balén', waarbij de vijfkoppige bemanning om het leven kwam, was dit de tweede schokkende gebeurtenis voor het dorp Hummelo. Helaas zou het in ons land niet bij twee keer blijven. Neerstortende vliegtuigen, beschietingen, bombardementen, etc. eisten een hoge tol onder de Nederlandse bevolking en geallieerd en Duits luchtmacht personeel. Duizenden burgers kwamen om evenals duizenden piloten,

schutters, navigators, bommenrichters en boordwerktuigkundigen in de vliegtuigen. De luchtoorlog boven ons land was één van de bloedigste aspecten van de Tweede Wereldoorlog.

Het graf van de familie Teerink (collectie Karl Lusink)

Wellington bommenwerpers van de Royal Air Force ingezet op Duisburg

De familie Teerink (collectie Karl Lusink)

Bronnen:

Gemeentearchief Hummelo en Keppel; Verslag kerkenraad Hummelo; Er op of er onder, door W.P. Nederkoorn en G.J.B. Stork, 1946, blz. 400; The Bomber Command War Diaries, door Martin Middlebrook en Chriss Everitt, 1985; Dagboek mevrouw Westerbeek van Eerten, Hummelo; Rouwkaart familie Teerink; Archief Karl Lusink, Drempt.